

कफि प्रशोधन उद्योग

परिचय

कफि खेती हाल नेपालको गुल्मी, पाल्पा, स्याङ्जा, अर्घाखाँची, दाङ, भापा, तथा भित्री मधेशतिर गरिन्छ । चिया जस्तै कफि पनि दैनिक उपभोग गरिने बस्तु हो । कफि खेती गर्ने रुची नेपालीहरूमा बढ्दै गइरहेको छ । तर नेपालको लागि कफि गर्ने तरिकाबाट कफिको गुणस्तर फरक पर्ने भएकोले आधुनिक कफि प्रशोधन विधि जरुरी छ । सोही कारणबाट यो स्कीमको तर्जुमा गरिएको हो ।

कफि प्रशोधन गर्न आवश्यक पर्ने यन्त्र तथा उपकरणहरू, विद्युत शक्ति इन्धन, वार्षिक उत्पादन क्षमता, आदिका बारेमा उद्योग खोल्नु पूर्व जानकारी दिन खोजिएको छ । उद्योगीहरूले उत्पादनको प्रकृति हेरी यन्त्र वा उपकरण छान्नु, तीनका इफिसियन्सी, उर्जा उपभोग र आर्थिक भारका बारेमा अग्रिम जानकारी समेत प्राप्त गर्न सक्छन् । आफूलाई आवश्यक पर्ने जनशक्ति, बैक बाट लिनु पर्ने ऋण तथा ब्याजका बारेमा, इन्सुरेन्स प्रिमियमका बारेमा सचेत रहन्छन् ।

उद्योगलाई आवश्यक पर्ने वार्षिक स्थिर खर्च, चल खर्च तथा भैपरिआउने खर्च, वार्षिक आम्दानी नाफा नोक्सानीको आकलन समेत प्रस्तुत स्कीममा खुलाइ सम्पूर्ण उद्यमीहरूलाई सजिलो बनाइएको छ ।

अभै वातावरणीय प्रतिकूल प्रभावका बारेमा जडान गर्नु पर्ने संयन्त्र तथा उद्योगी स्वयं वातावरण प्रति चनाखो र सक्रिय हुन अपनाउनु पर्ने तथ्य समेत यस स्कीममा उल्लेख गरिएको छ । यस स्कीमले उत्पादन प्रकृया, वातावरणीय पक्ष तथा रोकथामका उपायहरू, कामदारको स्वास्थ्य तथा सुरक्षा, तालीम र अग्नी तथा विद्युतीय आकस्मिक घटनाका बारेमा समेत समेटेको छ ।

कफि प्रशोधन प्रकृया

कफिको गोडा टिप्ने ।

कफिको गोडा ठिक्क टिप्ने बेला भएपछि यसलाई बोटबाट टिपिन्छ ।

ग्रेडिङ गर्ने

कफि कस्तो गुणस्तरको उत्पादन गर्ने हो सोही अनुसारको कफिको गेडालाई आवश्यकता अनुसारको साइजका कफिहरूलाई एक ठाउँमा राखिन्छ । अन्य गेडालाई पनि साइजको आधारमा छुटाउने काम गरिन्छ ।

बोक्रा छुटाउने

कफिलाई विद्युतीय पल्परमेशिनमा राखि बोक्रा छुटाइन्छ ।

सुकाउने

यसरी बोक्रा निकालिएको कफिलाई फर्मेन्टेशन गर्न दुई तिन दिन सम्म घाममा सुकाइन्छ । यसो गर्दा कफिको गुदी (Mucilage) हट्नु जान्छ ।

पानीले धुने

यसरी फर्मेन्टेशन भएको कफिको गोडालाई पानीले राम्रो संग धुने र धोएको कफिको टुक्रालाई पुन

धाममा सुकाउने काम गरिन्छ । यसरी सुकाउदा विद्युतिय ड्रायरको पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ । यसरी तयार गरिएको कफिलाई पर्चमेन्ट कफि भनिन्छ ।

भुटने

यसरी पर्चमेन्ट गरिएको कफिलाई फलामको कराईमा भुटिन्छ । कफिको स्वाद भुटने प्रविधिमा पनि फरक पर्दछ । भुटन करिब ४५ मिनेट जती लाग्दछ ।

पिस्ने

यसरी भुटेको कफिलाई हलर ग्राण्डर मेशिनमा राखी पिसेर धुलो बनाइन्छ ।

प्याकिङ

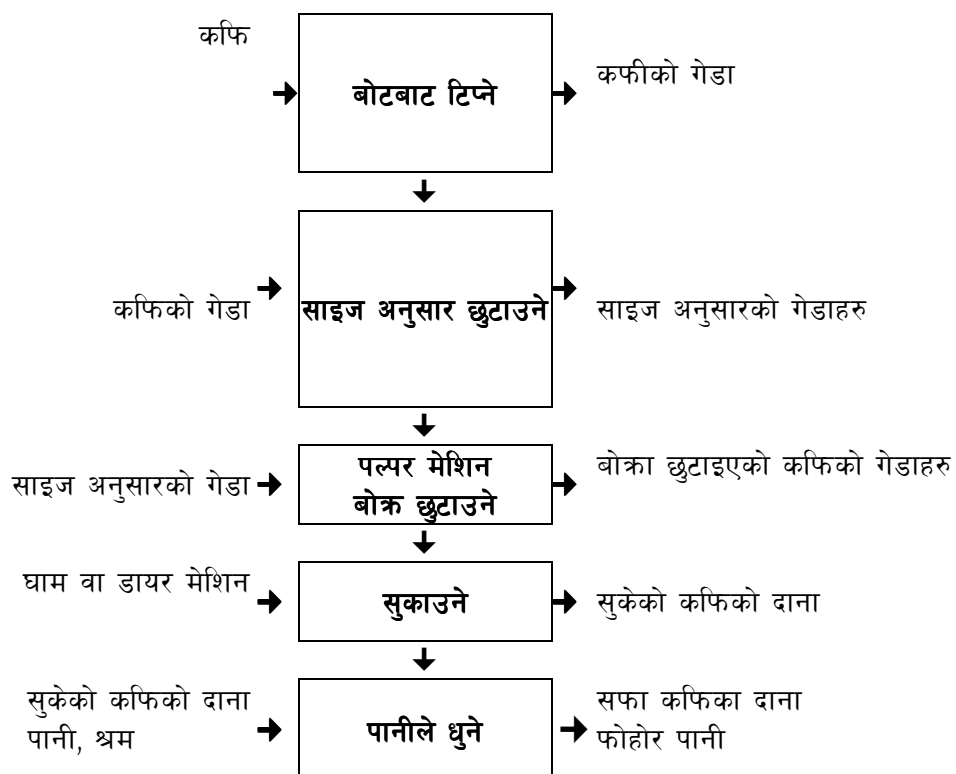
यसरी तयार भएको कफिलाई आवश्यकत अनुसारको साइजको प्लाष्टिकको प्याकेट वा शिशीमा प्याक गरी विक्री वितरणको लागि बजारमा पठाइन्छ ।

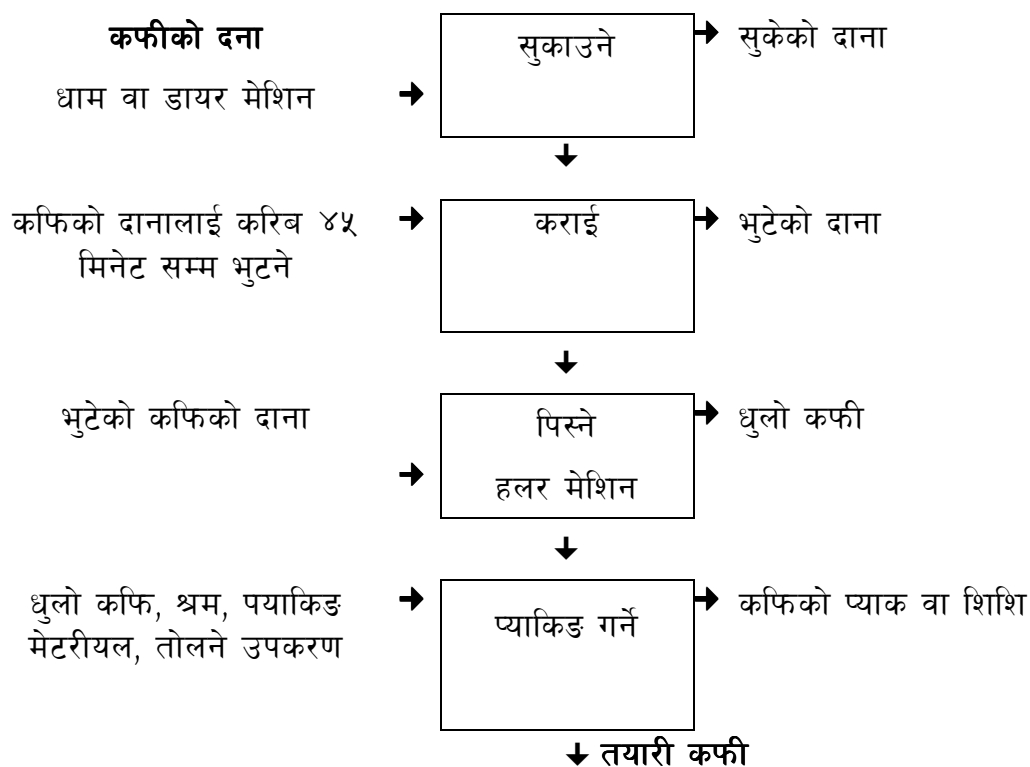
आगत (Input)

प्रक्या (Process)

निर्गत (Output)

कच्चा पदार्थ

वातावरणीय पक्ष

प्रदुषणको किसिम

प्रस्तुत उद्योगबाट खास गरी निम्नानुसारको खेर पदार्थको निस्काशन वा प्रदुषणबाट वातावरणमा असर पार्न सक्ने देखिन्छ ।

सि.नं.	प्रदुषणको किसिम	निस्कासन हुने बस्तुहरु
१	ठोस खेर पदार्थ	कफीको बोक्रा तथा केही धुलो आदी
२	तरल खेर पदार्थ	फोहोर पानी
३	ध्वनी प्रदुषण	केही मात्रामा ध्वनी प्रदुषण
४	वायु प्रदुषण	केहीमात्रामा गन्ध आउदछ ।

रोकथामका उपायहरु

सि.नं.	प्रदुषणको किसिम	रोकथामका उपायहरु
१	ठोस खेर पदार्थ	कम धुलो उडने गरी उत्पादन गर्ने र त्यस्तो धुलोलाई पून प्रयोग गर्न सकिन्छ ।
२	तरल खेर पदार्थ	पानीको सदुपयोग गरी कम तरल खेर निस्काशन गर्ने तथा केमिकल विहिन भएकोले त्यस्तो पानी खेतीमा प्रयोग गर्न

		सकिन्छ ।
३	ध्वनी प्रदुषण	मेशिनको प्रयोग गर्दा केही मात्रमा ध्वनी उत्पन्न हुने भएकोले मेशिनको लुब्रिकेशन गर्ने तथा नट वोल्ट कस्ने ।
४	वायु प्रदुषण	कफीलाई भुटने क्रममा केही धुवा निस्कन्छ । यसलाई हटाउने कारखानामा एडजस्ट पंखाको प्रयोग गरिन्छ ।

सरसफाई

उद्योगबाट निस्कने, खेर जाने ठोस पर्दाथ कफीको बोक्राहरु हुन जुन कम्पोस्ट मल बनाउनेको लागि प्रयोग गर्न सकिन्छ । साथै निम्न आचार संहिता अपनाउनु पर्दछ ।

- कारखाना मेशिनहरु सरसफाई गरी बेला बेलामा मर्मत सम्भार गर्नु पर्छ ।
- Good House Keeping Practice अपनाउनु पर्छ ।

कामदारहरुको स्वास्थ्य र सुरक्षा

कामदारहरुको स्वास्थ्य सुरक्षाको लागि प्राथमिक उपचारको व्यवस्था गर्नु पर्छ । मास्क, पन्जा जस्ता व्यवस्थाजन्य स्वास्थ्य सुरक्षाका साधनहरु उपलब्ध गर्नु पर्छ । कामदारहरुको स्वास्थ्य उपचारको लागि वरोवर स्वास्थ्य परिक्षणको व्यवस्था गर्नु पर्छ ।

ध्वनी प्रदुषण:

मेशिन जडान गर्दा फाउण्डेशन मजबुत गर्नु पर्छ । जसले गर्दा मेशिन सचालन गर्दा कम्पन कम हुन्छ । मेशिनमा ग्रीज लुब्रिकेन्टहरु लगाउनु पर्छ । जसले गर्दा कम आवाज निस्कन्छ । कामदारहरुलाई एअर प्लग र अन्य सुरक्षात्मक उपकरणहरु को व्यवस्था गर्न पर्छ । ध्वनी प्रदुषणका कारक मेशिनहरुलाई छुट्टै कोठा भित्रमात्र संचालन गर्नु पर्छ ।

ट्रेनिङ्ग:

कामदारहरुलाई आवश्यकता अनुसारको कामको तालिमको व्यवस्था गर्नु पर्छ ।

अग्नी तथा विद्युतिय आकस्मिक घटना:

अग्नी नियन्त्रण गर्न अग्नि निवारक सिलिण्डर कारखानामा राख्न प्राथमिकता दिनु पर्छ । विद्युतिय तार जडान तथा Earthing मा विषेश होसियारी अपनाउनु पर्छ ।